

Kielen tyyli¹

Kielenkäyttöä hallitsevat osittain samat inhimillisen käyttäytymisjärjestelmän perussäännöt kuin muutakin yhteisöllistä toimintaa. Kielenkäyttöä voidaan verrata esimerkiksi pukeutumiseen. Kuten on olemassa normeja pukeutumisesta, on myös normeja kielenkäytöstä eri tilanteissa. Kotioloissa ihminen käyttää kotipukua ja kotikieltä, seurustellessa seurustelupukua ja seurustelukieltä, virallisissa asioissa virallista pukua ja virallista kieltä. Suuressa ryhmässä ihminen käyttäytyy yleensä toisin kuin pienessä ryhmässä. Asenne yhteen ainoaan kumppaniin muodostuu spesifisemmäksi kuin useampaan. Suuren ryhmän edessä esiintyessään yksilö ei voi suhteuttaa itseänsä jokaiseen erikseen, vaan käyttäytyminen määräytyy normaalissa tapauksessa vaistomaisesti siitä, millainen on asenne ryhmään kokonaisuutena, siitä, mitä ryhmä odottaa ja edellyttää. Käyttäytyminen neutraloituu, kielenkäyttö niin kuin esim. pukeutuminenkin saa yleisiä piirteitä: valitaan sellainen puku, jonka enemmistö hyväksyy, ja puhetta kontrolloidaan siten, ettei kontakti kehenkään häiriintyisi. Esiintyjällä on täten tietty roolinsa, joka edellyttää tiettyä tyyliä niin hyvin pukeutumisessa kuin myös puheessa. Niinpä sekä suullisen että kirjallisen kielenkäytön opaskirjoissa julkista esiintyjää yleensä kehoitetaan esitystä suunnitellessa koko ajan muistamaan seuraavat kysymykset: 1) »mitä?», 2) »kenelle?», 3) »missä?», 4) »milloin?», 5) »miksi?». Tämän perusteella selviää esiintyjän rooli, ja sen jälkeen ratkeaa vastaus myös kysymykseen »miten?». Voidaan siis sanoa, että kielenkäyttäjän rooli määrää ratkaisevalla tavalla kielen tyylin. Yksilöllinen tyylin valinnan vapaus on näin ollen vain näennäistä. Minulla olisi ollut teoreettinen mahdollisuus laatia tämä esitelmä esim. arkipuheen kaltaiseksi pakinaksi, mutta se ei olisi ollut millään lailla tarkoituksenmukaista eikä tähän rooliin sopivaa. Normaali kielenkäyttaja ei pyri toki epätarkoituksenmukaiseen kommunikaatioon. Yksilölle jää tietysti jonkinlainen persoonallinen liikkuma-alue, mutta se alue on lopulta varsin suppea. Sikäli kuin puhutaan yksittäisten kielenkäytöiden tyylistä, tulee kuitenkin liittää niiden kysymysten sarjaan, joiden vastaukset määräävät ja selittävät tyylin, vielä kuudenneksi kysymys »kuka?».

Kielenkäytön ylimmäksi ja neutraaliksi käyttäytymistä helpottavaksi normiksi on yleensä muodostunut yleiskieli. Suomen yleiskielen äänne-, muoto-, lause- ja oikeinkirjoitusopilliset perussäännöt on vanhastaan esitetty kieliopissa ja sanakirjoissa. Mutta nämä säännöt ja kaiken kaikkiaan koko kielioppimme eivät lainkaan kerro, millaista edellisissä suhteissa muodollisesti oikeata yleiskieltä, millaista tyyliä eri

¹ Oulun yliopistossa 22. 11. 1967 pidetty virkaanastujaisesityelmä.

roolit edellyttävät. Eri tyylit ovat olemassa faktisina normeina, mutta vain kirjoittamattomina lakeina. Suomen kielestä ei ole kielitieteelliseen tutkimukseen pohjautuvaa tyylioppia lainkaan kirjoitettu. Kokemusperäisesti on kyllä totuttu erottelemaan joitakin tyylilajeja. Mainitsin alussa erään karkean jaon: kotityyli, seurustelutyylit ja virallinen tyyli. Edelleen esim. vapaa puhe on erilaista kuin kirjallinen esitys. Jako näihin kahteen suureen tyylilajiin, joista on käytetty nimityksiä puhekieli ja kirjakieli, onkin tunnettu ja tunnustettu siitä huolimatta, että näidenkään eroa ei ole tarkoin analysoitu. Kirjoittajan rooli on joka tapauksessa toinen kuin puhujan. Kysymyksistä »mitä?», »kenelle?», »missä?», »milloin?», miksi?» osoittautuu näiden kohdalla ratkaisevaksi kysymys »missä?», sillä vastaukset siihen ovat aivan erilaiset: 1) paperilla, 2) suullisesti. Kummassakin tyyliässä on edelleen olemassa vielä erillisiä alatyylejä. Vaikka on siis kysymys yhdestä samasta yleiskielestä, yhdestä normista, se koostuu useista itsenäisistä, erikoistuneista, aikanaan vakiintuneista alalajeista eli osanormeista. Voimme nimittää näitä eri lajeja juuri tyylikeiksi.

Entisajan yhteiskunnassa kielen tärkeimmät alalajit olivat murteet. Koulutuksen ja viestinnän yhä tehostuessa murteiden asema jatkuvasti heikkenee yleiskielen kustannuksella. On todennäköistä, että tulevaisuudessa kielen tärkeimpiä alalajeja ovat tyylit. Niiden kehitys on taas riippuvainen eri viestintävälineistämme ja mahdollisten uusien viestimien synnystä. Jos ennustelut kirjan merkityksen radikaalista vähenemisestä toteutuvat, se vaikuttaa hyvin merkittävästi kielen kehitykseen. Ei ole montakaan vuosikymmentä siitä, kun ns. julkinen sana oli lähes yksinomaan kirjoitettua, silmälle tarkoitettua. Nyt ihmiset vastaanottavat erittäin suuren osan julkisesta sanasta radion ja television välityksellä eli korvan kautta. Tässä on suuri ero ja sellainen kehityksen siemen, ettemme ehkä tällä hetkellä sen merkitystä vielä osaa tajutakaan. Parhailtaan on juuri radion ja television ansiosta tapahtumassa yksi kielen tyylihistorian suurimmista murroksista: luodaan kokonaan uutta yleiskielistä tyylilajia, sellaista, joka ei ole kirjakieltä eikä puhekieltä vanhassa, äsken mainitussa mielessä vaan jotain tältä väliltä. Tästä julkisesta puhutusta kielestä, josta voidaan käyttää nimitystä puhuntakieli, havaitsee selvästi jo nyt, että se on tarkoitettu todella korvalle. Julkinen sana on saanut uutta, ei-kirjallista ilmettä. Se heijastuu myös kirjoitettuun tekstiin: monista entisen kirjakielen monimutkaisuuksista pyritään nyt vapautumaan. Jos todella joskus tulevaisuudessa käy niin, että painamalla tai muulla tavalla visuaalisesti julkaistun sanan osuus jää joukkotiedotusvälineessä auditiivisesti julkistetun sanan rinnalla — vastaanottokapasiteetilla mitattuna — vähäiseksi, yleiskieli tulee kehittymään ainakin eräissä suhteissa jatkuvasti yhä puheenomaisemmaksi. Mutta kun toisaalta puhuntakieli vaikuttaa puhekieleen näitä lähentävästi, kielen pääjako tulee silti — myös tyyllillisessä mielessä — ilmeisesti vastaisuudessakin olemaan: 1) *visuaalinen* t. optinen kieli (näkökieli), 2) *auditiivinen* t. akustinen kieli (kuulokieli). Näitä sanoja sopii käyttää laajoina tyylioppillisinakin termeinä, jos jako tehdään kielellisen esityksen alkuperäisen roolin perusteella. Toisin sanoen visuaalisen kielen luenta ei ole auditiivista kieltä, eikä auditiivinen kieli visuaalisesti julkaistuna ole visuaalista kieltä.

Mitkä kielen ilmiöt ovat tarkemmin puhuen sitten tyyllisiä? Mitkä ovat ne yksityiskohtaiset, täsmälliset säännöt, joiden perusteella puhumme eri tyyleistä? Mitä kuuluu tyyliopin tutkimuskenttään? Mitä tyyli on? Tyylistä on esitetty lukemattomia — yleensä väljiä ja epätasällisia — määritelmiä, etten yritä tässä siteerata niistä mitään. Koetan lähteä liikkeelle aivan pienistä yksiköistä yksinkertaisia esimerkkejä käyttäen. Esim. ilmaukset *asia ei ole selvä* ja *asia on epäselvä* kertovat saman asian mutta eri tavalla eli eri tyyllillä. Vastaavasti seuraavat ilmaukset edustavat kolmea eri tapaa eli tyyliä sanoa sama asia: *asia lienee niin* ~ *asia saattaa olla niin* ~ *asia on ehkä* (t. *mahdollisesti, luultavasti* jne.) *niin*. Kolmantena esimerkkinä mainittakoon vaikka lauseet *On kevät. Linnut laulavat.* ~ *On kevät ja linnut laulavat.* Tuntuu perin yksinkertaiselta ja hyväksyttävältä lähtökohdalta täten sellainen määritelmä, että ne eri tavat, joilla sama asia voidaan sisältää muuttamatta ilmaista, ovat eri tyylejä. Ilmaisutavat voivat edustaa kaikkia kielen tasoja, äänne-, muoto-, lause- ja oikeinkirjoitusopillista sekä sanastollista tasoa. Kysymys on lyhyesti sanottuna synonyymi-ilmauksista. Saman yhtenäisen kielimuodon synonyymien tutkimus onkin periaatteessa tyyliintutkimusta. Moderni kielentutkimus puhuu usein eräiden vastaavanlaisten synonyymisten ilmausten tai rakenteiden ollessa kyseessä vapaasta vaihtelusta tai valinnaisista transformaatioista. Käsitämme helposti — uuden esimerkin mainitakseni —, että meillä on vapaa valta valita seuraavista synonyymi-ilmauksista kumpi tahansa: *en usko hänen tulevan* ja *en usko, että hän tulee*. Mutta siinä tapauksessa, että lauseenvastikkeellinen ilmaustyyppi *en usko hänen tulevan* kuuluukin esim. nimenomaan visuaalisen kielen tunnusomaisiin piirteisiin ja sivulauseellinen *en usko, että hän tulee* vastakkaisesti auditiivisen kielen tyylipiirteisiin, meillä ei olekaan enää mahdollisuutta vapaaseen valintaan. Jälkimmäisen ilmaustyyppin valitsemme esim. 90-prosenttisesti aina puhuessamme. Roolisidonnaisuus saattaa siis todellisessa kielenkäyttötilanteessa tehdä tyhjäksi koko ns. vapaan vaihtelun tai valinnaiset transformaatiot. Kun kielioppimme ja sanakirjamme väittävät, että rakenne tai sana voidaan korvata sillä ja sillä rakenteella tai sanalla, tieto sisältää vain puolitotuuden. Ne jättävät yleensä sanomatta, milloin kutakin synonyymia käytetään, mihin tyyliin kukin kuuluu. Mahdollista on tietenkin myös se, että erilaiset samansisältöiset ilmaukset ovat jonakin hetkenä täysin vapaavalintaisia, niin että niiden käyttö on kaikissa yhteyksissä 50-prosenttisesti mahdollinen. Tällainen tilanne voi olla kuitenkin vain väliaikainen, sillä synonyymeilla on taipumus erikoistua eri tyyllilajeihin.

Jos sovimme yksinkertaiseksi tyylien erittelyn lähtökohdaksi sen, että ne eri tavat, joilla sama asia voidaan sisältää muuttamatta ilmaista, ovat eri tyylejä, niin määritelmä ei rajoita kielellisen ilmaisun laatua eikä laajuutta. Asia, joka on mahdollista ilmaista eri tavoilla, voi vaatia kielellistä ilmaisua yhdestä sanasta tai lauseesta aina useihin puhutunteihin tai satoihin kirjan sivuihin saakka. Näin tulemme automaattisesti senlaatuiseen laajempaan ja monisysisempään tyylliseen yksikköön ja tyyli-sanana merkitykseen, jota käytin alussa. Esim. pitkäkhössä tekstijaksossa on pakko eritellä useita edellä mainittujen esimerkkien kaltaisia tyyllisiä alkuyksiköitä. Ne muodostavat kuitenkin yhdessä jonkinlaisen kokonaistyylin. Tätä kokonaistyyliä

voidaan taas pitää uutena perusyksikkönä, kun edetään yhä suurempiin kokonaisuuksiin. Näin voidaan ryhmitellä erilaisia tekstejä eri tyylipiirteiden ja -yksikköjen perusteella. Ryhmittelytapoja on itse asiassa lukemattomia, ja täten muotoutuvien ja nimettävien eri kokonaistyylien määrän voi valita lähes mielensä mukaan, mutta silti on teoreettisesti mahdollista päätyä joihinkin harvoin ja tarkoituksenmukaisesti päätyyleihin sekä näiden valikoituihin alalajeihin. Mitä ja minkänimisiä nämä ovat, sitä emme vielä tiedä. Arvailua ovat olleet kaikki perinnäiset jaottelut esim. arki-tyyliin, asiatyylisiin ja juhlatyyliin. Ne saattavat osoittautua silti osittain oikeiksi. Nimeämisperusteina voivat olla kielelliset ominaisuudet tai kielenkäyttäjän roolit. On ehkä mahdollista puhua esim. analyttisestä tyylistä ja synteettisestä tyylistä, substantiivittyylistä ja verbityylistä jne. tai toisaalta roolien mukaan esim. virastotyylistä, tieteellisestä tyylistä, radiotyylistä, mainostyylistä, jos kielenkäyttö vastavissa rooleissa muodostaa tyyllillisen kokonaisuuden.

Tyyliopin lopullisena päämääränä on yhden kielimuodon eri lajien analyysi ja luokittelu eri tuntomerkkien perusteella. Tehtävä on jäänyt toistaiseksi suorittamatta osittain sen vuoksi, että se asettaa yksityiselle tutkijalle suuria käytännöllisiä hankaluuksia. Yhden henkilön on mahdotonta käsitellä kielen koko kenttää riittävästi laajasti, eikä hän toisaalta voisi myöskään subjektiivisesti valita aineksiaan, sillä muutoin hänen tulisi olla jo etukäteen selvillä lopputuloksesta. Tutkija voi kyllä selvittää esim. sanomalehtikielen tyylipiirteitä ja vertailla niitä vaikka tietokirjojen tyyliin, mutta ei ole lainkaan varmaa, muodostaako sanomalehtikieli todella tyyliopillisen kokonaisuuden, tai jos muodostaa, niin minkäasteisen. Niinpä emme osaa myöskään sanoa, millainen merkitys näin tehdyillä tutkimuksilla olisi. Mutta nykyisin on jo sentään joitakin metodisia helpotuksia tyyliintutkijalle. Olen jonkinmakoisena itsesäänselvyytenä todennut edellä, että kielenkäyttäjän rooli määrää kielen tyylin — kun persoonalliset tyylit eliminoidaan. Onko esim. lehtimiehen rooli toinen kuin tietokirjailijan? Jos on, on odotettavissa, että tyylikin on toinen. Tyyliintutkijalle olisi apua samoja ryhmiä tutkivasta sosiologista tai yleensä sosiologiasta. Tyyli — sekä kielenkäytössä että muussa käyttäytymisessä — on perimmältään sosiologinen ilmiö juuri sen vuoksi, että se perustuu rooleihin. Mutta suuret tyyllilliset yksiköt ovat samalla myös tilastollisia käsitteitä. Ne pohjautuvat erilaisten kielellisten kategorioiden frekvensseihin. Laskemalla voidaan selvittää esim. se, ovatko uutistekstien lauseet keskimääräisesti pitempiä kuin romaanitekstien ja minkä verran pitempiä, kummassa käytetään enemmän adjektiiveja jne. Jos eroa on merkittävässä määrin, tekstit poikkeavat näissä suhteissa tyyllillisesti toisistaan. Tyyliopin menetelmät ovatkin viime aikoina suuresti kehittyneet ja täsmentyneet juuri tilastotieteen avulla. Tästä samasta perusseikasta johtuu, että erityisen suurta ja arvokasta apua tyyliintutkimukselle pystyvät tarjoamaan tietokoneet. On mahdollista käsitellä suuria ainesmääriä ja päästä siten luotettaviin tuloksiin. Tietokoneet yhdessä tilastollisten menetelmien kanssa tekevät nyt vasta mahdolliseksi sen, että ryhmätyönä voidaan ottaa käsittelyn alaiseksi kielen koko kenttä ja suorittaa tyyliopillinen peruskartoitus ja -luokittelu eli ensimmäinen tyyliopillinen poikkileikkaus kielestä. Sopivin väliajoin

suoritetuista peräkkäisistä poikkileikkauksista muotoutuu sitten historiallinen tyylioppi.

Tyylintutkimuksen kohteena on perinnäisesti ollut kaunokirjallinen tuote. Tutkimusaspektikin on ollut yleensä kirjallinen: on pyritty selvittämään yksityisten kirjailijoiden tyylien tuntomerkit. Kielitieteen mielenkiinto ei tyyliopillisissakaan kysymyksissä kohdistu niinkään yhden henkilön kieleen kuin yleisiin normeihin. Jokaiselta yksityiseltä puhujalta tai kirjoittajalta — muultakin kuin kirjailijalta — on löydettävissä persoonalliset tyylit, mutta nämä sulautuvat aina vastaaviin suurempiin tyyliyksiköihin ja noudattavat niiden lakeja. Vaikka kirjailija pyrkii luomaan oman persoonallisen ja selvästi tunnistettavan tyylinsä sekä uudistamaan kieltä — muutoinhan hän ei ehkä poikkeaisikaan keskitason kynäilijästä —, hän ei ole kuitenkaan periaatteellisesti erikoisasemassa muihin kielenkäyttäjiin nähden. Hän noudattaa eräitä sellaisia normeja, jotka ovat yhteisiä monille muillekin. Kuitenkin saattaa herätä epäily, määrääkö kirjailijoiden tyyliä sittenkään ratkaisevasti rooli. Jos oletetaan, että kirjailijan runomuotoinen kielellinen ilmaus voidaan korvata samansisällöisellä proosakatkelmalla, niin eikö kirjailijan persoona eli vastaus kysymykseen »kuka?» ole tärkein seikka, joka on aiheuttanut tyylin valinnan eli tässä valinnan lyriikan hyväksi? Tällaisessa oletuksessa piilee kuitenkin eräs perusvirhe: on näet lähdettävä siitä, että lyriikkaa ei voida korvata proosalla sisältöä muuttamatta. Runo voi olla sikäli ainutlaatuinen, ettei sen sanomaa voi ilmaista millään muulla tyylillä. Toisin sanoen tyylin on ratkaisevalla tavalla määrännyt vastaus kysymykseen »mitä?» eli yksi rooliin kuuluvista tekijöistä. Kun kaunokirjallisia tyylejä tutkitaan kielitieteellisesti, etsitään siis tällöinkin vain niitä yhteisiä piirteitä, jotka aiheutuvat kielenkäyttäjän roolista. Vaikka on vasta yksityiskohtaisen tutkimuksen selvitetävissä, mitkä tyylit muodostavat kulloinkin päälajin, mitkä alalajin tai alalajin alalajin, niin nykyiselläänkin on luultavasti erotettavissa toisistaan ensin juuri proosatyyli ja lyriikan tyyli. Mutta tyylilliset kokonaisuudet saattavat muuntua ja vaihtua nopeasti. Tämä pätee muussakin kuin kaunokirjallisuudessa. Kaikkinainen tietoutemme tyyleistä vanhenee erittäin nopeasti, sillä kielessä tyyli on kaikkein herkimmin muuttuvia elementtejä. Tapahtuu siirtymisiä, entisten tyylilajien lähenytymistä ja loitontumista tai kokonaan uusien lajien syntymistä ja vanhojen kuolemista. Tyylioppi ei tule täten koskaan valmiiksi. Vanhenemisen pelosta huolimatta — tai osittain juuri sen vuoksi — suomen kielen tyyliopin perusta olisi pikimmiten luotava. Tehtävän tärkeyden puolesta puhuvat eräät yleismerkityksellisetkin seikat.

Koulujen äidinkielen opetuksessa tyyliopin teoreettinen pohja on kaikkein heikoin. Koska alan perustutkimukset puuttuvat, ei ole opetusta palvelevia tietokirjoja. Samasta syystä jo äidinkielen opiskelijoiden tyyliopillinen koulutus yliopistoissa jää vähäiseksi. Koulujen kielenkäyttöharjoitukset ja niiden arvostelu tapahtuvat näin ollen ilman riittäviä ja täsmällisiä taustatietoja ja -ohjeita. Aivan ensimmäiseksi herättää kysymyksen perinnäinen harjoittelu- ja koesysteemi: mitä kielenkäyttäjän roolia oppilas tavanomaisessa ainekirjoituksessa edustaa? Jo se seikka, ettei tähän kysymykseen ole olemassa täsmällistä vastausta, aiheuttaa sen, ettei voida myöskään

yksiselitteisesti sanoa, mitä tyylilajia tai tyylilajeja koulu- tai ylioppilasaine edustaa ja mitä siinä on lupa käyttää, vaikka juuri tämän selvittäminen olisi ratkaisevan tärkeä, jotta aineen tyyliä voitaisiin mahdollisimman objektiivisesti ja yhdenmukaisesti arvostella. Kirjoitusharjoittelu ei ehkä ollenkaan sisällä erilaisten kirjelmien, selostusten ynnä muiden sellaisten asiatekstien laadintaa, joiden eteen käytännön elämässä tavallisimmin joutuu. Ihanteena on pidettävä sitä, että oppilasta harjaanutetaan useaan rooliin ja useaan tyylilajiin ja että oppilas kussakin koetilanteessa tarkoin tietää kirjoittajanroolinsa ja voi mahdollisesti valita eri vaihtoehdoista. Eri-laisten harjoitusten, esim. sanomalehti-, tietokirja- ym. tekstien tarkastelun apuneuvona tarvittaneen oppikirjaa, jonka ei kuitenkaan tarvitse olla normatiivinen. Normatiivisen tyyliopin laatiminen on erittäin vaikea ja arkaluonteinen tehtävä, ja sen hyödyllisyysskin tyylien nopean muuttumisen vuoksi on kyseenalainen. Eri tyylien opiskelun pohjaksi on useissa tapauksissa riittävä vain monipuolinen tieto kielen tyyleistä. Mutta tätä kaikkea varten tarvitaan ensin perustutkimusta.

Die verschiedenen Stile der Sprache

VON PAULI SAUKKONEN

Den Sprachgebrauch beherrschen einige Grundregeln des menschlichen Verhaltenssystems, ebenso wie die übrige Tätigkeit in der Menschengemeinschaft. Der Mensch, der die Sprache gebraucht, hat in verschiedenen Situationen seine bestimmte Rolle, die sich aus den Antworten auf folgende Fragen zusammensetzt: 1) »was?«, 2) »wem?«, 3) »wo?«, 4) »wann?«, 5) »warum?«. Aufgrund der Rolle ergibt sich der Sprachstil, d.h. die Antwort auf die Frage »wie?«

Während die wichtigsten Unterarten der Sprache in der Gesellschaft früherer Zeiten die Dialekte waren, werden in der Zukunft die wichtigsten Unterarten der Sprache wahrscheinlich die Stile sein. Ihre Entwicklung hängt ab von der Entwicklung unserer Nachrichtenmittel. Im Augenblick vollzieht sich dank Rundfunk und Fernsehen einer der grössten Umbrüche in der Geschichte des Sprachstils: es wird eine ganz neue Stilart der Gemeinsprache geschaffen, etwas, was weder Schriftsprache noch Umgangssprache im alten Sinne ist, sondern etwas zwischen diesen beiden. Falls die Zukunft es mit sich bringt, dass der Anteil des im Druck oder auf sonstige Weise optisch veröffentlichten Wortes neben dem des durch die Massenmedien oral an die Öffentlichkeit gebrachten Wortes — an der Aufnahmekapazität gemessen — eine relativ geringe Menge ausmacht, wird die Gemeinsprache

sich immer mehr der gesprochenen Sprache annähern. Trotzdem aber wird die hauptsächlichliche Einteilung der Sprache — auch in stilistischer Hinsicht — wohl auch in Zukunft folgende sein: 1) die optische Sprache, 2) die orale Sprache.

Was ist der Stil? Beispielsweise folgende finnische Ausdrücke vertreten drei verschiedene Arten oder Stile, dieselbe Sache zu sagen: *asia lienee niin* ~ *asia saattaa olla niin* ~ *asia on ehkä niin* 'die Sache dürfte so sein ~ die Sache kann so sein ~ die Sache ist vielleicht so'. Als ein ganz einfacher, annehmbarer Ausgangspunkt erscheint die Definition der verschiedenen Arten, ohne Änderung des Inhalts dasselbe auszudrücken, als verschiedene Stile. Die Ausdrucksweisen können alle Ebenen der Sprache vertreten, die phonologische, morphologische, syntaktische, orthographische und die Ebene des Wortschatzes. Es handelt sich kurz gesagt um synonyme Ausdrücke. Die Erforschung der Synonyme einer und derselben einheitlichen Sprachform ist denn auch grundsätzlich Stilforschung. Die moderne Sprachforschung spricht oft bei entsprechenden synonymen Ausdrücken oder Konstruktionen von freiem Wechsel oder fakultativen Transformationen. Falls aber die fakultativen Konstruktionen zu den kennzeichnenden Zügen verschiedener Stile gehören, haben wir nicht mehr die Möglichkeit zu freier

Wahl. Die Bindung an die zu spielende Rolle kann also auf der Ebene des wirklichen Sprachgebrauchs den ganzen sog. freien Wechsel bzw. die fakultativen Transformationen zunichtemachen. — Eine Sache, die sich auf verschiedene Weisen ausdrücken lässt, kann verschiedene sprachliche Ausdrücke erfordern: von einem Wort oder Satz bis zu mehreren Redestunden oder Hunderten von Buchseiten. So kommen wir von der gegebenen Definition aus zu grösseren Stileinheiten. Man kann verschiedene Texte aufgrund verschiedener stilistischer Züge und Grundeinheiten gruppieren, und so bilden sich Ganzheiten verschiedener Stufe heraus, die man nach sprachlichen Eigenschaften oder nach der jeweiligen Rolle des Sprechenden oder Schreibenden benennen kann.

Das Endziel der Stillehre ist die Analyse der verschiedenen Arten einer Sprachform und ihre Klassifizierung aufgrund verschiedener Kennzeichen. Für die finnische Sprache gibt es keine auf sprachwissenschaftlicher Forschung aufbauende Stillehre. Die Ausführung dieser schwierigen Aufgabe wird jedoch heutzutage methodisch erleichtert durch die statistische Wissenschaft und durch die kybernetischen Maschinen; beide helfen bei der Berechnung und Deutung der Frequenzen verschiedener sprachlicher Kategorien. Auch die Soziologie kann als Hilfswissenschaft brauchbar sein, denn der Stil ist — da er auf der Rolle fusst, die der Sprechende bzw. Schreibende spielt — im Grunde ein soziologisch-statistischer Begriff.